

Een thematisch overzicht van enkele data-sets in het Steinmetzarchief

door C.P. Middendorp

Er lijkt behoefte te zijn aan een "thematische evaluatie" van beschikbare data-sets; een evaluatie van verschillende studies op een bepaald gebied in relatie tot elkaar. Dit zou enerzijds kunnen stimuleren tot nadere secundaire analyses, anderzijds zouden de resultaten van dergelijke evaluaties van nut kunnen zijn bij het opstellen van nieuwe studies. (Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de opzet van het nieuwe Nationaal Kiezersonderzoek 1977, dat wordt opgezet mede op basis van de resultaten van een nadere analyse van de eerdere nationale kiezersonderzoeken.)

Hieronder zullen een aantal studies op verschillende gebieden worden aangegeven. Al deze studies zijn gratis verkrijgbaar in elke gewenste vorm, bijv. als SPSS system-file. Analyses ten bate van een nadere evaluatie van de studies kunnen via het Steinmetzarchief worden uitgevoerd. Nadere informatie over de meeste studies is vastgelegd volgens een internationaal studiebeschrijvingschema en tezamen met de tekst van de vragenlijst - opgeslagen in het Remote Information Query System-RIQS -, het computer-retrieval programma van het Steinmetzarchief. Volgens dit systeem kan men nadere informatie over de studies opvragen. (Voor studies tot nummer PD140: zie ook de "Catalogue and Guide" van het archief.)

In eerste instantie worden de volgende terreinen onderscheiden:

1. Politiek (verkiezingsonderzoek, politieke attituden, ideologie)
2. Huwelijk, gezin en seksualiteit
3. Godsdienst
4. "Jongeren"
5. "De toekomst"
6. Wonen (woningmarkt)
7. Arbeid (arbeidsmarkt)
8. Onderwijs
9. Milieu (hygiene)
10. Gezondheid

Per terrein kunnen de volgende studies worden genoemd
(Steinmetzarchief-nummer, titel, jaar van onderzoek):

1. Politiek

- PO026 Nederland en Politiek (1966)
- PO117 Verkiezingsonderzoek Vrije Universiteit (1967)
- PO079 Progressiviteit en Conservatisme (1970)
- PO136 Verkiezingsonderzoek Tilburg (1970)
- PO131 Nationale Kiezersonderzoekingen 1971-1973
- PO111 Continu-onderzoek (1972-1976)
- PO216 Culturele Veranderingen in Nederland (1975)

Commentaar:

Alle studies zijn gebaseerd op vrij grote steekproeven uit de Nederlandse bevolking. Sommige studies zijn aan elkaar gerelateerd. In PO079 zijn bijv. vele vragen uit PO026 overgenomen; PO216 berust grotendeels op vragen overgenomen uit vele andere studies waaronder alle hierboven genoemde (behalve PO111), en in het bijzonder PO079.*

Sommige studies bestaan uit meerdere "golven". PO136 heeft een vervolg gehad in 1971-1972 (data nog niet beschikbaar); PO131 bestaat uit twee sets van "pré"-en "post"-verkiezings-enquêtes en omvat panel-gegevens (sommige respondenten zijn zelfs 4x ondervraagd). In 1977 zal het 3e Nationale Kiezersonderzoek worden gehouden (zie hieronder).

Het Continu-onderzoek omvat thans elf golven van elkaar ten dele overlappende data-sets.

* PO216 vormt ten dele een replikatie van PO079. Zie het volgende nummer van MDN.

2. Huwelijk, gezin, seksualiteit

- P0008 Huwelijk en Gezin (1965)
- P0075 Homofilie-onderzoek (1966)
- P0067 Sex in Nederland (1967)
- P0079 Progressiviteit en Conservatisme (1970)
- P0216 Culturele veranderingen in Nederland (1975)
- P0085 Ongehuwden (1965)
- P0177 De ongehuwde vrouw (1969)
- P0074 Jonggehuwden (1968)
- P0186 Huwelijk in Nederland (1967)
- P0185 Divortium
- P0100 De werkende vrouw (1971)
- P0211 Hoe vindt u het om vrouw te zijn? (1974)

Commentaar:

Studies P0008, P0075 en P0067 en P0079 zijn gebaseerd op steekproeven uit de gehele Nederlandse bevolking. In P0079 zijn een groot aantal vragen uit de drie eerstgenoemde studies overgenomen na secundaire analyse. P0216 is eveneens gebaseerd op vragen uit eerder onderzoek, ondermeer bovengenoemde studies (zie hieronder: Over de techniek der (partiele) replikatie).

De overige studies zijn gebaseerd op (steekproeven uit) speciale groepen zoals ongehuwden, echtparen, gescheiden personen. P0100 en P0211 zijn gebaseerd op steekproeven uit de Nederlandse vrouwen. P0067 omvat een aparte studie onder jongeren van 16-20 jaar.

3. Godsdienst

- P0004 Protestantisme en Progressiviteit (1962)
- P0020 Kerkelijkheid en persoonlijkheidskenmerken (1962)
- P0023 Buitenkerkelijkheid in Nederland (1960)
- P0027 Godsdienst in Nederland (1966)
- P0039 De Joden in Amsterdam (1962)
- P0086 Verzuilingsonderzoek (1967)
- P0087 Normen en waarden (1969)
- PO103 Kerk en samenleving (1973)
- PO133 De autoritaire persoonlijkheid in zijn godsdienstige wereld (1970)
- PO232 Kerkelijke verandering (1969)

Commentaar:

In de studies nr. P0079 (Progressiviteit en Conservatisme) en P0216 (Culturele Veranderingen) zijn weer een aantal vragen uit P0027 overgenomen. "Godsdienst"-vragen vormen, evenals "politieke" vragen, achtergrondgegevens in vele studies, bijv. vragen naar kerkgang. Godsdienst in relatie tot politieke opvattingen komt aan de orde in P0004. Voor Godsdienst in relatie tot het onderwijs: zie onder "onderwijs".

4. Jongeren

- P0005 Jongeren-enquête (1961)
- P0011 Studenten-onderzoek (1964)
- P0016 Jeugd en Politiek (1964)
- P0017 Communicationeffects of attitudes towards India (1960)
- P0029 European Citizenship Development (1964)
- P0037 Die Junge Generation (1962)
- P0052 Aspiraties en Waarde begrippen (1968)
- P0074 Jonggehuwden (1968)
- P0095 Werkende jongeren (1970)
- PO104 Attituden van studenten (1971)
- PO109 Politieke socialisatie (1970)
- PO110 Gezondheidsonderzoek (1970)
- PO113 Politieke voorkeur (1972)
- PO157 Vakantievoorkeuren (1969)
- PO172 Scouting Nederland (1974)
- PO196 Avondscholenproject (1973)

- P0200 Werkende jongeren in hun vormingsgroep (1974)
P0226 Moderne vreemde talen in examen-pakketten van het
A.V.O.

Commentaar:

Dit thema is wat anders van aard dan de bovengenoemde: het gaat hier om een speciale groep, die ook in vele andere studies is opgenomen, zij het dat de groep daarin vaak een te geringe omvang heeft. Speciale aandacht aan jongeren is geschonken in de studies P0067 "Sex in Nederland" en P0131 "Nationaal Kiezersonderzoek 1972-1973". Vele studies hebben betrekking op (zeer) speciale groepen jongeren. (Psychologisch testonderzoek onder jongeren is buiten beschouwing gelaten.)

5. De toekomst

- P0042 Het jaar 2000 (1967)
P0197 Vrede en Veiligheid (1974)
P0218 Zorgen voor Morgen (1974)

Commentaar:

P0042 (Het jaar 2000) is gebaseerd op een steekproef uit de bevolking tussen 15 en 40 jaar (en heeft dus voornamelijk betrekking op jongeren; zie hierboven) en is ook gehouden in zeven andere landen. Incidentele vragen over "de toekomst" (verwachtingen) komen natuurlijk in vele studies voor.

6. Wonen (woningmarkt)

- P0126 Woningmarktonderzoek "Gooiland" (1971)
P0149 Woningbehoeften-onderzoek "Drechtsteden" (1974)
P0154 Woningmarkt-onderzoek (1971)

7. Arbeid (arbeidsmarkt)

- PO106 De arbeidsmarkt voor economen (1968)
- PO151 Werkgelegenheid van sociologen en antropologen (1972)
- PO120 Omschakeling ex-mijnwerkers (1968/1971)
- PO166 Functies van Juristen (1973)
- PO173 Werkkringen van sociale wetenschappers en sociaal-geografen (1971)
- PO190 Arbeidsbemiddeling (1967)
- PO204 Bekendheid met de sociale dienstverlening (1971)
- PO215 Arbeidskrachtentelling (1973)
- PO224 Flexibiliteit Arbeidsmarkt (1969)

8. Onderwijs

- PO107 Talentenproject (1964/1965)
- PO108 IJkingsonderzoek (1970)
- PO123 Groepsonderwijs (1972)
- PO124 Leermotivaties en leerorientaties van volwassenen (1970)
- PO132 Evaluatie-onderzoek Teleac-cursussen (1972)
- PO153 Motivatie christelijk onderwijs (1973)
- PO155 Onderwijzers in het katholieke basisonderwijs (1970)
- PO168 Ouders en hun mening over bijzonder en openbaar onderwijs (1973)
- PO174 De taak van de leraar in het voortgezet onderwijs
- PO176 Het katholieke onderwijs; vandaag en morgen (1972)
- PO183 Intellectuele reserve (1974)
- PO195 Avondscholen-project (1973)
- PO200 Werkende jongeren in hun vormingsgroep (1974)
- PO226 Moderne vreemde talen in examenpakketten van het algemeen voortgezet onderwijs (1973)
- PO237 Milieu-School-Beroep (1958/1973)

9. Milieu (hygiene)

- PO070 Milieuhygiene (1970)
- PO199 Geïntegreerd Milieu-hygiënisch onderzoek (1972)
- PO261 Het meten van milieubesef (1974)
- PO205 Milieuevaringen in Rijnmond (1971/1973)

10. Gezondheid

- PO028 Huisarts en Patient (1961)
- PO092 Arts en anti-conceptie (1967)
- PO093 Gehandicaptten (1969)
- PO110 Gezondheidsonderzoek (1970)
- PO115 Organisatiestructuur en sociaal milieu (1970)
- PO122 Gezondheid en levensomstandigheden (1968)
- PO127 Nazorg ontslagen ziekenhuispatienten (1972)
- PO142 Riskante Gewoonten (1958)
- PO152 Absences and well-being of workers (1960)
- PO178 Beeld en gebruik van de kruisverenigingen (1972)
- PO187 Gezondheid en Gezinsindividualisering (1971)
- PO195 Obstakels voor gehandicaptten (1973)

Slotopmerkingen

De summiere aanduidingen van studies zoals hierboven moeten gezien worden als een "uitnodigend gebaar" aan diegenen die geïnteresseerd zijn in het nader evalueren van sommige van deze studies. Een dergelijke evaluatie is niet zo eenvoudig aangezien vele studies binnen een bepaald terrein niet goed met elkaar vergelijkbaar zijn. Het komt nog zeer weinig voor dat studies op elkaar worden afgestemd en daardoor vergelijkbaar worden. Wel kan men wellicht - na een nadere analyse - bepaalde lacunes signaleren op een bepaald terrein van onderzoek.